
RUBRIEK METHODOLOGIE

DE VEILIGHEIDSMONITOR: EEN ANDERE KIJK OP CRIMINALITEIT EN VEILIGHEID.

Resultaten 2004

Het inzamelen, beheren en controleren van de nationale, operationele politie-informatie is de kerntaak van de directie van de nationale gegevensbank (DSB), één van de directies behorende tot de Algemene Directie van de operationele ondersteuning (DGS). In dit kader verzamelt, verwerkt en behandelt de dienst beleidsgegevens de gegevens voor beleid en beheer en organiseert en verwerkt ze tevens de Veiligheidsmonitor enquête.

De Veiligheidsmonitor, een grootschalige, gestandaardiseerde bevolkingsenquête, die vragen omvat over onveiligheidsgevoelens, slachtofferschap, de melding en aangifte van feiten en de tevredenheid over de politiediensten werd in 2004 voor de vijfde maal uitgevoerd in opdracht van de Minister van Binnenlandse Zaken.

Meer dan 41.000 Belgen hebben hun medewerking verleend in de maanden augustus tot december 2004. Naast een federale monitor werden er lokale monitoren georganiseerd in de 73 gemeenten met een veiligheids- en preventiecontract en de bijhorende politiezones. Alle gemeenten en politiezones hebben steeds de mogelijkheid om aan te sluiten bij het project of hun steekproef te vergroten, mits eigen financiering (lokale opstap).

EEN STEEDS GROTER WORDENDE SCHAT AAN INFORMATIE

De Veiligheidsmonitor brengt (on)veiligheidsfenomenen en criminaliteitsgegevens in kaart, vanuit een ander perspectief dan de officiële politionele en gerechtelijke statistieken. Naast het peilen naar de noden van de bevolking inzake veiligheid en politie, biedt de Veiligheidsmonitor gegevens die de reële cijfers betreffende veiligheid en slachtofferschap benaderen. Er

wordt aan de respondenten immers gevraagd of ze al dan niet melding of aangifte hebben gedaan van hun slachtofferschap. Uit de resultaten blijkt dat heel wat delicten niet worden opgenomen in een PV¹. Delicten die buiten het gezichtsveld van de politie blijven, en dus niet in de politiestatistieken terechtkomen, worden ook wel aangeduid met de term "dark number"². Om een zicht te krijgen op de 'niet-geregistreerde criminaliteit' en het aangiftegedrag van de slachtoffers is de Veiligheidsmonitor een belangrijk instrument.

De resultaten van de Veiligheidsmonitor bieden op zich reeds een goede indicatie om een beeld van het dark number te bekomen, zonder dat daarvoor meteen een koppeling met andere bronnen nodig is: een link tussen de Veiligheidsmonitor en de criminaliteitsstatistieken is evenwel een meerwaarde, doch geen vanzelfsprekendheid. De eerste pogingen lijken bovendien eerder te sturen naar het inschatten van de validiteit van de beide instrumenten op zich³.

De Veiligheidsmonitor wordt een steeds grotere schat aan informatie gezien de grootschaligheid en de herhaalde afnames. Begin 2006 werd de Veiligheidsmonitor voor de zesde maal gerealiseerd en de resultaten zullen in principe tegen het einde van dit jaar verwerkt zijn.

Doordat de gebruikte vragenlijst doorheen de jaren grotendeels hetzelfde is gebleven, biedt de Veiligheidsmonitor een goede indicator ter beoordeling van de veiligheid doorheen de jaren heen (sinds 1997). De hiermee samenhangende kleine betrouwbaarheidsintervallen geeft de mogelijkheid om betrouwbare uitspraken te kunnen doen welke statistisch representatief zijn voor heel België, naast vergelijkingen door-

¹ Er zijn grote verschillen tussen de delictsoorten, inbraken worden bijvoorbeeld meer aangegeven dan lichamelijk geweld.

² Het "dark number" kan omschreven worden als het geheel aan criminele feiten waarvan geen melding of aangifte werd gedaan bij de politiediensten.

³ De dienst Beleidsgegevens binnen DSB zal voor het tweede jaar op rij verder onderzoek hieromtrent uitvoeren in samenwerking met de Universiteit Hasselt.

heen de tijd zijn bovendien geografische vergelijkingen (tussen de gewesten, de provincies, politiezonecategoriën en gemeentetypologieën) mogelijk.

De resultaten van de Veiligheidsmonitor zijn een belangrijk gegeven in de ontwikkeling en evaluatie van het veiligheids- en politiebeleid. Meer specifiek kan de Veiligheidsmonitor een tool zijn voor het voorbereiden en uitvoeren van het nationaal en lokaal politiebeleid (nationaal en zonale veiligheidsplannen) en het voorbereiden en evalueren van de veiligheids- en preventiecontracten.

DE RESULTATEN VAN DE VEILIGHEIDSMONITOR 2004⁴

Responsgraad en profiel van de respondenten

Rekening houdend met het aantal weigeringen (zowel voor als tijdens het interview) bedroeg de netto-responsgraad in 2004, 66%. Wanneer de pogingen zonder contact (antwoordapparaat, bezet,...) niet worden meegerekend, bedraagt de bruto-responsgraad 57%.

De verdeling van de steekproef werd vergeleken met de werkelijke verdeling van de populatie - die 15 jaar of ouder is - van ons land, voor wat betreft leeftijd en geslacht. Gezien de enquête telefonisch wordt afgenomen zijn niet alle categorieën evenredig vertegenwoordigd. De minst representatieve leeftijdsgroepen zijn de jongste

klassen, 15-24 jaar en 25-34 jaar, zij beschikken waarschijnlijk eerder enkel over een GSM. De hogere leeftijdsklassen zijn daarentegen oververtegenwoordigd in de steekproef. Dit komt vermoedelijk door het feit dat zij vaker over een vaste telefoon beschikken en gezien het vaak gaat om grotere huishoudens hebben deze individuen meer kans om in de steekproef terecht te komen. De verdeling tussen mannen en vrouwen in de steekproef benadert de werkelijkheid. Door de toepassing van een pre- en poststratificatie wordt rekening gehouden met de verdeling van de bevolking over de verschillende gewesten, provincies en gemeentetypologieën enerzijds en leeftijd en geslacht anderzijds.

Desalniettemin trachten wij te komen tot een zo goed mogelijke dekking en wordt door onder meer wetenschappelijk onderzoek uitgebreid aandacht besteed aan de non-respons en non-coverage⁵.

Naast de steekproefverdeling, de respons en dekking, zijn er ook nog zaken die eigen zijn aan slachtofferenquêtes in het algemeen en telefonische enquêtes in het bijzonder.

De Veiligheidsmonitor wordt vaak gezien als een 'subjectieve bron' van data, aangezien zij rechtstreeks de bevolking bevraagd. Aan deze vorm van bevraging zijn een aantal voordelen verbonden. Zo krijgt men onder meer een zicht op meningen en attitudes van individuen, en gebeurt er geen selectie door instanties. Zoals bij alle data-inzamelingsmethoden zijn er echter ook enkele nadelen op te merken.

Een deel van de vragenlijst van de Veiligheidsmonitor is gewijd aan het mogelijke slachtofferschap van de individuen. Hiervoor zijn we grotendeels afhankelijk van de zelfrapportage van slachtofferschap, wat onderhevig kan zijn aan

⁴ Het betreft een samenvatting van de grote tendensen uit Van Den Bogaerde, E. & I. Van Den Steen (2005). *Veiligheidsmonitor 2004. Analyse van de federale enquête*. Brussel: Federale Politie, Algemene Directie Operationele Ondersteuning, Directie van de nationale gegevensbank, Dienst Beleidsgegevens. De grote tendensen van de Veiligheidsmonitor 2004 en de tabellenrapporten zijn ook terug te vinden op de website www.pol-doc.be/dsb.htm. Alle gegevens en resultaten van de federale Veiligheidsmonitor, alsook de vragenlijst zijn eigendom van de Staat. Bij overname van resultaten dient de bron duidelijk te worden vermeld, de vragenlijst (of delen eruit) kan enkel worden gebruikt mits uitdrukkelijke toestemming van de Minister van Binnenlandse Zaken.

⁵ In dit nummer wordt hier verder op ingegaan in het artikel "Hoe 'representatief' is de veiligheidsmonitor? Over de accuraatheid van telefonische surveys in Vlaanderen" van Stefaan Pleysier, Geert Vervaeke en Johan Goethals. Daarnaast zal ook het wetenschappelijk onderzoek in het kader van het AGORA-programma 2006-2007 van POD Wetenschapsbeleid de non-respons en non-coverage van de Veiligheidsmonitor verder bestuderen.

allerlei fouten zoals geheugenproblemen van de respondent (sommige delicten zijn de slachtoffers vergeten of geven ze toch op terwijl het buiten de referentieperiode⁶ heeft plaatsgevonden), en de definitie van de begrippen. De respondenten geven immers een eigen betekenis aan de bevraagde begrippen zoals 'geweld', 'buurt' en 'onveiligheid', er wordt dus geen vaste invulling van deze begrippen opgelegd. Telefonische enquêtes hebben ook hun beperkingen, voornamelijk omdat niet iedereen over een vaste telefoon beschikt. Tot nu toe echter toont onderzoek aan dat dit de meest haalbare en beste methode is voor de grootschalige Veiligheidsmonitor.

DE BUURTPROBLEMEN

In het geheel van de bevraagde buurtproblemen zijn er drie situaties die, meer dan de andere, een probleem lijken te zijn in de buurt, namelijk: onaangepaste snelheid in het verkeer, agressief rijgedrag en inbraken in woningen. Meer dan een kwart van de burgers beschouwt deze drie situaties als 'helemaal wel' problematisch.

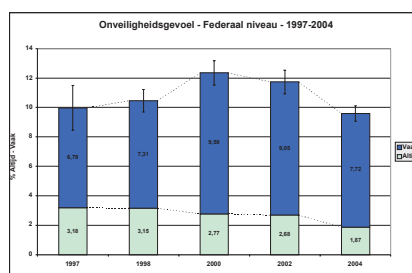
Het is nochtans interessant vast te stellen dat het belang dat door de respondenten aan deze drie problemen wordt toegekend vermindert doorheen de tijd. Er zijn ook andere situaties die de burgers als problematisch ervaren, zijnde: diefstal uit auto's, rommel op straat, geluidsoverlast door verkeer, fietsendiefstal en autodiefstal.

⁶ In de Veiligheidsmonitor wordt telkens gevraagd of men slachtoffer werd van een bepaald delict tijdens de afgelopen 12 maanden. Tevens wordt er steeds een datum meegegeven als referentiepunt om de geheugenproblemen zoveel mogelijk te beperken. Aangezien de veldwerkperiode loopt over verscheidene maanden verandert het referentiepunt van maand tot maand. Zo is de vraag in juni 2006: "Bent u de afgelopen 12 maanden slachtoffer geworden van een vluchtmisdrijf, dit wil zeggen na mei 2005?" Zo ja, "hoeveel maal bent u hiervan slachtoffer geworden tussen 1 juli en 31 december 2005? Deze laatste vraag is van belang voor een eventuele link met de criminaliteitsstatistiek. Bovendien kan men zich de vraag stellen in hoeverre de mogelijke geheugenproblemen vergeten en telescoping elkaar niet gedeeltelijk opheffen.

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en Wallonië worden de meeste van de zeventien bevraagde situaties als meer problematisch beschouwd dan in Vlaanderen.

ONVEILIGHEID

De Veiligheidsmonitor meet het onveiligheidsgevoel met een algemene, sinds 1997, ongewijzigde vraag⁷ hetgeen een weergave van de evolutie mogelijk maakt. Voor het eerst sinds de vijf metingen is er een significante daling van het onveiligheidsgevoel vast te stellen, van 12% in 2002 naar 9,5% in 2004. Slechts 1,9% van de Belgen verklaart zich altijd onveilig te voelen.

Vlamingen voelen zich over het algemeen veiliger (7% voelt zich onveilig, tegenover 12% in Wallonië en 16% in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest) en het onveiligheidsgevoel is in 2004 het sterkst gedaald in Wallonië van 15% in 2002 naar 12% in 2004.

De mensen die zich het onveiligst voelen zijn overwegend vrouwen, ouderen, laaggeschoolden, slachtoffers⁸ en zij die vinden dat ze in een onverzorgde buurt⁹ wonen.

De onveiligheidsgevoelens zijn ook meetbaar via mijddedrag van de inwoners. Zo vermijdt 16%

⁷ Algemene vraag over onveiligheidsgevoel: "Gebeurt het dat u zich onveilig voelt? Is dit altijd, vaak, soms, zelden of nooit?"

⁸ Respondenten die positief antwoordden op de vraag "Bent u zelf de laatste 5 jaar slachtoffer geweest van één of meerdere strafbare feiten?"

⁹ Dit zijn de respondenten die 'heel of eerder onverzorgd' antwoordden op de vraag: "Hoe vindt u dat u buurt eruit ziet? Is dit heel verzorgd, eerder verzorgd, eerder onverzorgd of heel onverzorgd?"

van de Belgen altijd om de deur te openen voor onbekenden, vermijdt 8% om het huis te verlaten als het donker is en vermijdt 5% altijd bepaalde plaatsen in hun gemeente. 19% van de Belgen verklaart een verdedigingsmiddel in huis te hebben, dit is een daling tegenover 2002 (21,5%).

SLACHTOFFERSCHAP, MELDING/AANGIFTE EN DE CONTACTEN VAN SLACHTOFFERS MET DE POLITIEDIENSTEN

Slachtofferschap

Het gedeelte van de Veiligheidsmonitor over slachtofferschap maakt een onderscheid tussen de delicten op huishoudensniveau en de delicten op persoonsniveau¹⁰.

Van de delicten op huishoudensniveau zijn het "vernielingen aan auto's" waarvan de bevroegde burgers opgeven het meest slachtoffer te zijn. Het aantal gezinnen dat slachtoffer werd van een inbraak is gedaald tegenover 2002, in 2004 was 7% van de gezinnen slachtoffer. Ook het aantal autodelicten is significant gedaald tegenover 2002. In 2004 bedraagt het percentage slachtoffers van autodelicten (gestolen, ingebroken of beschadigd) 21% van de gezinnen tegenover 23% in 2002.

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is men vaker slachtoffer van delicten op huishoudensniveau dan in de andere gewesten en is het aantal fietsdiefstallen gestegen van 1,5% in 2002 naar 3% in 2004.

De pogingen tot inbraak zijn gedaald in Vlaanderen van 5% in 2002 naar 4% in 2004 en ook in Wallonië is er een daling vast te stellen van vernielingen (van 7,5% naar 6%), inbraak (van 4,5% naar 3,5%) en autodiefstal (van 1,6% naar 0,9%).

¹⁰ In de Veiligheidsmonitor wordt een onderscheid gemaakt tussen een personensteekproef, samengesteld uit individuen, en een huishoudenssteekproef waarin de teleenheid het huishouden is. De vragen op huishoudensniveau handelen over bijvoorbeeld autodelicten en inbraken, het hele huishouden wordt hier als slachtoffer gezien. Delicten op persoonsniveau zijn dan weer feiten die een individu in het bijzonder treffen bv. lichamelijk geweld, handtasdiefstal,...

Van de delicten op persoonsniveau is het 'bedreiging met lichamelijk geweld' die het meest genoemd wordt in de enquête. Het totaal aantal diefstallen is gedaald van 5,8% (2002) naar 4,7% (2004).

Vlamingen zijn opvallend minder slachtoffer van lichamelijk geweld en de Brusselaars zijn vaker slachtoffer van diefstal, vluchtmisdrijf en seksuele delicten.

Melding /aangifte

De politieke en gerechtelijke statistieken geven de cijfers weer van het aantal geverbaliseerde (geregistreerde) criminele feiten dewelke zijn overgemaakt aan het parket. Maar een heel deel van de feiten valt hierbuiten aangezien er niet altijd aangifte gedaan wordt bij een politiedienst.

De veiligheidsmonitor kan een indicatie geven van het grey¹¹ en dark number aangezien voor elk slachtofferschap gevraagd wordt of het feit werd gemeld en/of aangegeven.

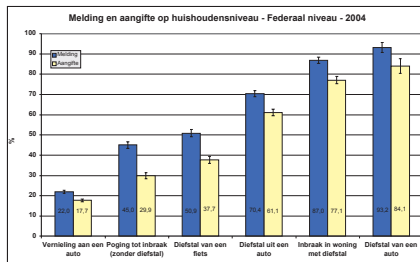
Op basis van de module 'melding en aangifte' kan dus het meldings- en aangiftepercentage van de verschillende feiten berekend worden.

De delicten op huishoudensniveau worden in het algemeen meer gemeld en aangegeven dan de delicten op persoonsniveau.

Uit de Veiligheidsmonitor blijkt dat van alle delicten op huishoudensniveau er gemiddeld 40% gemeld wordt aan de politiediensten, slechts 30% wordt opgenomen in een PV.

De verschillen zijn echter groot naargelang de inbreuk. Inbreuken die vaak worden aangegeven zijn diefstal van een auto en woninginbraak. Doch ook hier wordt 20% niet aangegeven. Veel minder aangifte wordt gedaan bij beschadiging aan de wagen en poging tot woninginbraak (gemiddeld 70% wordt niet aangegeven).

¹¹ Het grey number is het aantal meldingen zonder aangifte. De politiediensten worden van deze feiten dus wel op de hoogte gesteld maar er wordt geen PV opgesteld en ze komen niet in de politieke geregistreerde criminaliteitsstatistieken terecht.

Op gewestelijk niveau kent Wallonië het hoogste percentage aangiftes. Opvallend is dat in alle drie de gewesten minder aangiftes van fietsdiefstallen plaatsvinden dan in 2002.

De delicten op persoonsniveau maken nog minder deel uit van meldingen en aangiftes bij de politiediensten. Hier is zelfs sprake van een dark number van gemiddeld 75%. Enkel de diefstallen van personen met bedreiging/geweld en de diefstallen van personen zonder bedreiging/geweld bereiken een hoger aangiftepercentage dan 50%. Het Brussels Hoofdstedelijk gewest kent het minste aantal aangiftes.

De belangrijkste redenen waarom de burgers zo weinig inbreuken melden bij de politiediensten zijn: "omdat het niet ernstig genoeg is", "omdat het toch niet helpt" en "omdat de politiediensten er niets aan doen". Inbreuken zoals diefstal van wagen en inbraak in woning worden dan weer vaker gemeld om "de gestolen goederen terug te krijgen", "omdat de dader gestraft moet worden" en "om een attest voor de verzekering te bekomen".

Contacten slachtoffers-politiediensten

Voor wat betreft de globale tevredenheid van slachtoffers naar aanleiding van het contact met de politiediensten scoort de politie over het algemeen goed: 52% is (zeer) tevreden in 2004. Dit moet niettemin enigszins gematigd worden, voor bepaalde inbreuken zoals diefstal van een bromfiets en bedrogmisdrijven bedraagt het ontevredenheidspercentage meer dan 60%. Er is geen significante evolutie met voorgaande jaren.

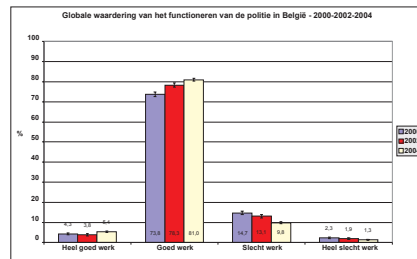
Contacten burgers/politiediensten buiten het slachtofferschap

Het deel van de enquête over de relaties tussen burgers en de politiediensten buiten de situatie van slachtoffer duidt aan dat 30% van de burgers de afgelopen 12 maanden contact heeft gehad met de politiediensten. In 80% van de gevallen was dat met de politiedienst van de eigen gemeente/politiezone en in merendeel van de gevallen (60%) was het de burger die zelf het contact ondernam. De contactredenen zijn voornamelijk de aangifte van een inbreuk waarvan de respondent niet het slachtoffer is, wetsovertredingen en administratieve handelingen.

Ruim 70% van de burgers die een contact hadden met de politiediensten zijn (zeer) tevreden, voornamelijk over de beschikbaarheid en bereikbaarheid, alsook over de houding en het gedrag van de politiedienst.

De werking van de politiediensten

Een duidelijke meerderheid van de burgers (86%) is van mening dat de politiediensten (zeer) goed werk levert. De stijgende trend sinds 2000 zet zich voort (78% in 2000, 82% in 2002).

Ook de politiedienst van de eigen politiezone krijgt een hoge waardering (87%), voornamelijk voor hun houding en gedrag (74%) en in mindere mate voor hun aanwezigheid op straat (56%) en de informatie die ze geven over hun activiteiten (55%). Vlamingen zijn meer tevreden over de politiedienst in hun zone (90%) tegenover 84% in Wallonië en 82% in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Te voet of met de fiets patrouilleren en de orde handhaven tijdens sportmanifestaties vinden de burgers beduidend minder belangrijk (45-50%) dan onder meer de wegen veiliger houden en de

criminaliteit bestrijden en voorkomen (preventie) (70-80%).

Tenslotte toont de Veiligheidsmonitor aan dat de helft van de Belgen zijn wijkagent niet kent, terwijl ruim 40% van de bevolking (voornamelijk 50-plussers en Walen/Brusselaars) meer contact wenst.

TOEKOMST

De vragenlijst en de methodologie van de Veiligheidsmonitor wordt na iedere afname geëvalueerd en daar waar mogelijk geoptimaliseerd. Elke keer opnieuw is het zoeken naar een evenwicht tussen het behouden en aanpassen van de vragenlijst, want de maatschappij en de behoeften zijn in continue evolutie en zijn sinds het ontstaan van de Veiligheidsmonitor, bijna 10 jaar geleden, niet dezelfde gebleven. Zo worden er, na zorgvuldige beschouwing, soms kleine aanpassingen gedaan (bv. toevoeging van vragen omtrent seksuele delicten).

Echter, na het herhaaldelijk afnemen van de (onveranderde) gestandaardiseerde enquête, is de Veiligheidsmonitor een schat aan informatie geworden die landelijke, regionale en provinciale trends in beeld brengt. Om de vergelijkbaarheid doorheen de jaren te kunnen garanderen werden de optimaliseringen aan de vragenlijst en de gebruikte methodologie voor de data-inzameling zo minimaal mogelijk gehouden.

Verbetering kan er wel komen op het niveau van het gebruik en exploitatie van de resultaten. Het hoeft geen betoog dat een dergelijke bron aan informatie zoveel mogelijk benut dient te worden. Het analyseren van de resultaten en het omzetten in beleidslijnen is namelijk nog niet op alle niveau's vanzelfsprekend. Niet alleen het gebrek aan personeel of opleiding ligt hier aan de basis, ook de onbekendheid van de Veiligheidsmonitor maakt dat er nog te weinig aandacht wordt aan besteed. De afgelopen jaren werd door de dienst Beleidsgegevens de tendens naar meer communicatie en informatie reeds ingezet, en dit zal in de nabije toekomst nog verdere aandacht krijgen. Overleg met de verschil-

lende partners binnen het veiligheidsdomein is hierbij een belangrijke pijler.

Meer resultaten zijn opgenomen in het analyse-rapport en de tabellenrapporten die beschikbaar zijn op www.poldoc.be/dsb.htm

ELLEN VAN DEN BOGAERDE*

* Dienst Beleidsgegevens, Directie van de Nationale Gegevensbank, Federale Politie

De bijzondere jeugdzorg als opvoeder.

Een sociaal pedagogische analyse van de bijzondere jeugdzorg in Vlaanderen

RUDI ROOSE

Proefschrift ingediend tot het behalen van de graad van doctor in de pedagogische wetenschappen. Universiteit Gent, Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen, Academiejaar 2005-2006.

Heel wat jongeren krijgen niet de zorg die ze nodig hebben. De overheid wil op dit probleem een antwoord geven door de jeugdzorg te reorganiseren naar een integrale jeugdhulp, waarbij de bijzondere jeugdzorg terug bijzonder moet worden. Deze doelstelling verwijst naar de problematiek die centraal staat bij de vormgeving aan de bijzondere jeugdzorg, namelijk *de spanning tussen een te actieve en een te passieve bijzondere jeugdzorg*: enkel kinderen en ouders die het echt nodig hebben moeten in de bijzondere jeugdzorg terecht komen.

Uit het *actieonderzoek Integrale Jeugdhulpverlening Waasland* blijkt dat de spanning tussen een te actieve en een te passieve bijzondere jeugdzorg *geen adequate uitgangsvraag* is voor de reorganisatie van de zorg. Het centraal stellen van deze spanning roept het idee op dat deze spanning moet en tevens kan *beheerst* worden. Het uitgangspunt is het idee dat *de juiste cliënt op de juiste plaats moet terechtkomen*. Daardoor beperkt de discussie over het engagement van de zorg zich tot het engagement ten aanzien van die cliënten die op de *juiste plaats* zitten. Tevens komt een deskundigheidsopvatting naar voor waarbij de nadruk ligt op de *finaliteitsgerichtheid* van de zorg en het geloof in de *oplossingscapaciteit* van de zorg.

Enerzijds wordt de ontwikkeling van de bijzondere jeugdzorg benoemd als een vooruitgangsbeweging naar een steeds meer emancipatorische zorg, anderzijds is het uitgangspunt dat best vermeden wordt dat kinderen en ouders met deze hulpverlening in contact komen. Het betreft dus als het ware *een te vermijden emancipatie*. De *krachtlijnen* van dit paradoxale debat worden getraceerd vanaf de wet op de kindbescherming van 1912: het betreft ten eerste een steeds *uitdijende opvatting over de preventienotie*. De preventienotie verwijst daarbij niet enkel naar het voorkomen van sociale problemen, maar ook naar het voorkomen van gerechtelijke interventies en uiteindelijk van de bijzondere jeugdzorg algemeen. Deze *preventie van de preventie van de preventie* laat weinig ruimte om te handelen en om hulpverlening als een *gebeuren* te zien, maar sluit eerder een technische opvatting over zorg in, waaruit een groot geloof spreekt in de preventieve capaciteiten van interventies en in hulpverlening als een vorm van *juist i.p.v. adequaat handelen*.

Een tweede krachtlijn betreft de benadering van het dubbelkarakter van de zorg als een organisatorisch probleem. Aan de basis van de preventiebeweging ligt het besef dat de hulpverlening in het kader van de bijzondere jeugdzorg een *dubbelkarakter* heeft: emancipatie en sociale controle gaan hand in hand. Deze ambivalentie van de zorg wordt echter doorheen de ontwikkeling van de bijzondere jeugdzorg op een metho-